

יותר בעלי תואר ראשון - יותר צמיחה

מחקר ענק הכולל מעל 3000 תצפיות שנערכו בארה"ב מאשר את העבודה כי, קיים קשר חיובי בין רמת ההשכלה באוכלוסייה ובין קצב הצמיחה הכלכלית שלה

מחקר חדש חריג בהיקפו שנערך ע"י פרופסור דניאל לוי מהמחלקה לכלכלה באוניברסיטת בר-אילן, בשיתוף שני חוקרים מארה"ב, מאשש כי קיים קשר חיובי בין רמת ההשכלה באוכלוסייה ובין קצב הצמיחה הכלכלית שלה.

המחקר, העומד להתפרסם בכתב העת היוקרתי *Review of Economics and Statistics*, נערך על פי בסיס נתונים גדול ורחב היקף במיוחד. בסיס נתונים זה מכיל 3,058 תצפיות ברמת המחוזות בארה"ב שנערכו על יותר מ-40 משתנים כלכליים וסוציו-כלכליים שונים, לתקופה של 29 שנים (מ-1969 עד ל-1998). יש לציין כי מחקרים דומים שנעשו בעבר התבססו על בסיסי נתונים שהכילו בין 50-200 תצפיות לכל היותר.

מטרת המחקר הייתה ניתוח אמפירי של תהליך צמיחה כלכלית בארה"ב, מדידת קצב סגירת הפערים בין ההכנסות של המדינות העשירות והעניות (תופעה המכונה "התכנסות הכנסות" בלשון כלכלנים), וזיהוי גורמים התורמים לתהליך זה.

ממצאים

לדעת פרופסור לוי, ממצאי המחקר רלוונטיים עבור המשק הישראלי לאור העובדה שנושא ההשכלה הגבוהה בישראל, צורת מימונה ועתידה, כמו גם תפקידו של הסקטור הציבורי וגודלו במשק הישראלי נמצאים בראש השיח הציבורי הנוכחי. הממצא שלאחוז בעלי תואר ראשון יש תרומה חשובה לצמיחה הכלכלית של המשק, מצביע על חשיבות הרחבת הנגישות להשכלה הגבוהה לכל השכבות ובמיוחד לשכבות החלשות במדינת ישראל. על מקבלי ההחלטות לפעול יותר על מנת להרחיב את מעגל המצטרפים למערכת ההשכלה הגבוהה. במובן זה, אומר פרופסור לוי, יש לראות בלימודי התואר הראשון סטנדרט שאליו צריכים להגיע אחוזים גבוהים יותר של האוכלוסייה. בנושא זה מן הראוי שנלמד מארה"ב, שם לימודי התואר הראשון בקולג', הם כמעט דבר מובן מאליו. כמובן שמדובר ביעד מאוד אמביציוזי הדורש שיפור יסודי במערכת החינוך הקדם תיכונית

המחקר

המחקר בחן בין השאר, את הקשר בין מאפייני האוכלוסייה במונחי רמת ההשכלה ובין צמיחה כלכלית (הנמדדת כשיעור גידול בהכנסה לנפש) ברמת המחוזות בתוך ארה"ב. לבחינת ההשפעה של רמת ההשכלה על צמיחה כלכלית, החוקרים התמקדו בארבעה משתנים מסבירים שנועדו לכמת את רמת ההשכלה של האוכלוסייה. משתנים אלה כוללים את אחוז האוכלוסייה עם: (1) רמת ההשכלה של 9-11 שנים לפחות, (2) תעודת בגרות, (3) השכלה על-תיכונת אך ללא תואר ראשון, ו-(4) תואר ראשון או יותר.

החוקרים מצאו קשר חיובי בין אחוז האוכלוסייה עם תואר ראשון ומעלה ובין צמיחה כלכלית. כלומר, במחוזות שבהם אחוז בעלי תואר ראשון ומעלה היה גבוה יותר, כך קצב הגידול בהכנסה לנפש היה גבוה יותר. נמצא קשר חיובי גם בין אחוז בעלי תעודת בגרות באוכלוסייה ובין צמיחה כלכלית. לעומת זאת, המחקר גילה שהתרומה של אחוז הלא-זכאים לתעודת בגרות לתהליך הצמיחה הכלכלית היא שלילית. כלומר, ככל שאחוז הלא-זכאים לתעודת בגרות במחוזות היה גבוה יותר, כך המחוזות צמחו בקצב איטי יותר. בנוסף, החוקרים מצאו שלא קיים קשר בין אחוז האוכלוסייה עם לימודים על-תיכוניים (שאינם בעלי תואר ראשון לפחות) ובין צמיחה כלכלית.

החוקרים מדווחים שנמצאה שונות מסוימת בין האזורים השונים של ארה"ב בסוג הקשר ובעוצמת הקשר שבין רמת ההשכלה של האוכלוסייה וקצב הצמיחה הכלכלית. כך למשל, נמצא שבמחוזות הנמצאים במדינות הדרום, יש קשר חיובי בין כל ארבע הרמות של ההשכלה ובין צמיחה כלכלית. מכל הממצאים, הממצא החזק ביותר מבחינה כמותית ועקבית הוא הקשר החיובי בין אחוז האוכלוסייה עם תואר ראשון או יותר ובין קצב הצמיחה הכלכלית.

המסקנה של החוקרים היא שללימודים אקדמאיים מוכרים במכללות ובאוניברסיטאות יש תרומה חיובית ומשמעותית ארוכת-טווח על המשק במונחי שיעור גידול התוצר, וזה מעבר לתרומה של רמת ההשכלה לרמת החיים (לרמת התוצר) כתוצאה מהעלייה שהיא מביאה בפריון. זה במקביל לתרומה האישית שבעלי תארים אקדמאיים מקבלים במונחי משכורת, דרגה, וקצב קידום מהיר יותר במקומות עבודתם. לכן, על מנהלי מדיניות לעשות כמה שיותר לעידוד לימודים אקדמאיים העל-תיכוניים המובילים לתארים אקדמאיים מוכרים.

ממצאים נוספים של המחקר מתייחסים להשפעה שיש לגודל הסקטור הציבורי על קצב הצמיחה הכלכלית. נמצא שבמחוזות שבהם אחוז האוכלוסייה המועסק ע"י

הממשלה היה גבוה יותר, קצב הצמיחה הכלכלית של המחוז היה נמוך יותר. החוקרים מדווחים שממצא זה נכון עבור כל שלוש רמות הממשל הפועלות במחוזות ארה"ב: (1) הממשל הפדראלי (Federal Government), (2) הממשל המדינתי (State Government), ו-(3) הממשל המקומי (Local Government). ממצא זה נכון עבור המשק האמריקאי כולו וגם עבור כל אחד מהאזורים השונים שנבדקו (מדינות צפון-מזרח, מדינות המערב, מדינות הדרום, וכו').

הממצא שיש קשר שלילי בין גודל הסקטור הציבורי ובין צמיחה כלכלית מדגיש שוב את מה שכלכלנים יודעים כבר עשרות שנים: סקטור ציבורי גדול מתחרה על מקורות המשק עם הסקטור הפרטי, ובגלל חוסר יעילותו פוגע ומזיק למשק ולרווחת הציבור בטווח הארוך. בשיח הציבורי של היום שבו הנושאים החברתיים, בצדק, מקבלים תשומת לב רבה, כמעט נשכח שהגדלת הנתח של הסקטור הציבורי בעוגה הכללית, בסופו של דבר, רק יביא נזק במונחים של צמיחה כלכלית והפסד תוצר עתידי.

Copyright © 2014 yoram learning LTD. All rights reserved.

יורם הינו אתר הלימודים המוביל בישראל, המציע מידע ללימודי תואר ראשון, תואר שני, הנדסאים, טכנאים, הסמכה מקצועית, לימודי תעודה, לימודים בחו"ל, קורסים, חישוב ממוצע בגרות, השתלמויות, לימודי פסיכולוגיה, סדנאות וחוגים. אינדקס הלימודים כולל מידע מקיף ועדכני אודות לימודים אקדמיים וכולל מאות מסלולי לימוד ותכניות אקדמיות ומקצועיות במגוון תחומים, ובהם: לימודי משפטים, לימודי סיעוד, לימודי הנדסה, לימודי מנהל עסקים, לימודי ראיית חשבון, לימודי חינוך, לימודי עיצוב פנים, לימודי אדריכלות, לימודי תקשורת, לימודי מדעי המחשב ולימודי רפואה משלימה. בנוסף, מציע האתר מידע בנושא בחינות וקורסי פסיכומטרי, בגרזיות, מכינות, מאגר מלגות וכן, הכוונה מקצועית, מערכת לבדיקת תנאי קבלה, ופרטי התקשרות עם מכללות ואוניברסיטאות.

קישורית למאמר באתר Walla: <http://yoram.walla.co.il/ts.cgi?tsscript=archive/item&c=2&id=856872>